

Ieva Mellenberga  
Ventspils 4.vidusskola  
9.a klase  
Pedagogs Baiba Millere

## **Domraksts**

“100. pants Satversmes simtgadē:

kā vārda brīvība un pašizpaušme padara mani laimīgu un Latviju stipru?”

Kā zināms, vārda brīvība vēsturiski tiek uzskatīta par vienu no senākajām un svarīgākajām cilvēktiesībām. Latvijas Republikā vārda brīvības būtību un principus skaidro Satversmes 100.pants, kurā teikts: „Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta.” Vārda brīvība ir demokrātiskas sabiedrības stūrakmens. Vārda brīvība nozīmē gan preses brīvību, gan mākslinieciskās izteiksmes brīvību un citus izteiksmes veidus<sup>1</sup>. Tos neizdala atsevišķi. Turpretī cenzūra ir aizliegta. Cenzūra ir vārda brīvības ierobežošana.

Kā stāsta mana vecmāmiņa, Latvijā cenzūra bija plaši novērojama padomju gados, kad gan mākslinieciskā izpausme, gan atklāta viedokļa paušana tika regulēta ar dažādiem līdzekļiem – rakstniekiem nācās pārrakstīt savus darbus, dziesmās tika laboti un aizstāti teksti, cenzēja filmas un publiskas uzrunas. Par nepaklausību varēja iestāties ļoti smagas sekas, tai skaitā ieslodzījums. Ļoti priecājos, ka man un manai paaudzei nav šāds laikmets jāpiedzīvo. Manuprāt, mūsdienu sabiedrība, īpaši jaunieši, diemžēl neaptver šo privilēģiju – būt brīvam. Brīvi runāt, paust savas domas, pieprasīt informāciju, to izplatīt. Es domāju, ka demokrātija nereti tiek jaukta ar visatļautību. Es cenšos paust savu viedokli galanti, citu cilvēku neaizskaroši. Bet bieži novērots pretējais.

Satversmes 100.pants ir saistīts ar citiem tās pantiem, kuros ir atspoguļotas citas Latvijas iedzīvotāju brīvības. 100.pants ir cieši saistīts ar 103.pantu – pulcēšanās brīvība<sup>2</sup>. Lai gan šķiet neticami, joprojām ir valstis mums tepat blakus, kur cilvēka tiesības ir tikai uz papīra. Realitātē cilvēku pulcēšanās tiek apspiestas, valda neticama propaganda kā TV, tā sociālajos tīklos, ja tādi vispār ir pieejami. Kā spilgtu pretstatu Latvijas demokrātiskajai iekārtai, jo īpaši attiecībā uz vārda brīvību, var minēt, piemēram, Ziemeļkoreju, kur cilvēki būtībā nepieder sev, bet totalitārajam režīmam. Tur nav iedomājams tas, kas atļauts citur demokrātiskās valstīs, un valda spēcīgs vadītāja kults. Mūsu Latvijā, par laimi, ir vārda un pašizpausmes brīvība.

Manuprāt, vārda brīvības princips izaicina mūs katru iemācīties būt tolerantiem pret atšķirīgu viedokli, uzklausīt, ieklausīties, iedziļināties, pieņemt, saprast, piedāvāt savu, neuzspiest. Diemžēl mūsdienu publiskās runas un viedokļu platforma – sociālie tīkli – parāda, ka šis princips joprojām daudziem ir svešs. Mācīsimies būt vārda brīvības cienīgi, godīgi,

---

<sup>1</sup> <http://blogi.lu.lv/tzpi/files/2016/10/100pants.pdf>

<sup>2</sup> Skat. Pleps J. Komentārs par Satversmes 103. pantu, B. daļa.

gudri. Pieņemsim citādo, piedāvāsim savējo, bet pats galvenais, būsim cilvēcīgi visās šīs vārda brīvības nozīmēs. Es esmu ļoti priecīga, ka dzīvoju šādā laikmetā, kur brīvi var runāt latviešu valodā, nebaidīties no sekām. Es esmu priecīga, ka savā valstī varu dziedāt latviešu dziesmas un klausīties tās. Es esmu patiesi laimīga dzīvot nepiespiestā, brīvā gaisotnē, paust savu viedokli brīvā, laimīgā Latvijā. Būsim laimīgi!